

ТӨРЭЭН ЧУРТТУН МҮРНУНГА ХҮЛЭЭЛГЕНИ

БҮГҮ ЧУРТТАРЫНЧ ПРОЛЕТАРИЯЛЕРИ, КАТТЫЖЫНДЫР! 1925 чылаа үндэснэлтгэн

ШЫН

СЭКП-нин Тыва обкомунун болгаш Кызыл хооркомунун, Тыва АССР-нин Дээди Советин органы

№ 188 (5285) 1962 ч. август 10, пятница | Өртөө 2 көп.

ДУЖУТ БОЛГАШ КӨДЭЭ СОВЕТТЕР

Бодозучу көдээ ажил-иштин изиг тулаз үзүндө кирген. Дүжүт ажаап алымшыкын массалыг эгелдери мырнай чокшуктуу, а чамдык черлерде араал кестиринге эгелдери. Амгы күсүк кампания күш-ажылдык болгаш политиктиг бедик көдөр-лүшкүнүн үзүндө эгелдери турар. СЭКП-нин ХХII съездинин болгаш партия ТН-нын март пленумунун шийттирилгенге сорук кирген көдөөн ажил-ишчилери бо чылын чаагай дүжүтү өстүргөн.

Бедик дүжүт дээш демиселге ажилчы чоннар депутаттарын чер-чер Советтеринин организастыг ролунун бедизини демделээр херек. Тарылганын бүдүзүндө, чакы хову ажилдарын үзүндө хөй-хөй көдээ Советтер тарылга шөдүнүн тургузун аде көр, тарылганы бедик агротехниктиг бедизге чорудар талазы-биле көдээ Советтер болгаш совет актив удуз ажилды чоруткан. Чөөн-Хемчик районун Чаадаа көдээ Совети дүжүт дугайнда удуз сатын салын турар. Ол Советтин көдээ ажил-агый талазы-биле доктаамал комиссияны калабак хөй-иништин иденкейлиг киржигелдери бедик чакы тарылганын шынарды хынал, ажилдын шынарды баксырады чорук-биле шийтирилген демиселди, дүжүтү бедизинге иди болур практиктиг хемчеглерин ажилдап кылган. Иччагааш ол көдээ Советтин демиселде чаагай дүжүтү өстүргөн.

Тарылганы ажаар, бок үнүштерге удуз демисел талазы-биле хөй-иниш инспекциялары удуз ажилды чоруду турар. Чикээ, Улуг-Хем рай-куускомун инспекцияны бок үнүштер-биле демиселге массаны мобили-заастаар «Улуг-Хем», «Найраал» совхозтарга иденкейлиг дуулашкан.

Бедик дүжүт дээш демисел та-рааны күрүненин, колхозтарын болгаш совхозтарын шыгжамыры-га урганда доостур дээрин көдөөн ажил-ишчилери эки билер. Дүжүт ажаап алымшыкны — көдээ ажил-агыйн чууга каманиаан. Ону бедизинин чорудар төлөөдө, колхозтарын болгаш совхозтарын бүгү күштерин мобилизаастары эрге-жок чууга. Мынчанга техника-ны, кижилерин ык кылдыр бедиз-леп, күштерин шын таарыштырып, машиналарын бедик бүдүрүкчүлүг ажилдарына таарымчалыг бай-далды тургузар херек.

Ындыг турбуже ону чамдык чер-лерде чедир билейин турар. Бин-Хем районда комбайннар 40 ажыг хууу ам-даа септелдери ту-рун, райкууском ону херекке ал-байн турарын чууге оон-биле та-йыдырап болур. Барын-Хемчик районун хөй-хөй ажил-агыйларын-да автомашиналар ам-даа септе-тимдөөн, хову тургаларын деритти-мдөөн, ала дүжүтүн таарызын хү-лөп алырга шапчарын бедизке-ли ында кошкак чоруп турар.

Каа-Хем районун Сары-Сеп кө-дээ Совети депутаттарын дуулаш-чызы-биле ажил-агыйларын дүжүт ажаап алымшыкына бедизкели-нин хыналдын чоруду турар. Де-путаттар болгаш активдерин та-рааны бижымшыкын хынал, техника септелдизинге дуулаш турар. Дүжүт ажаап алыр үеде чорудар култура-массалыг ажилды тодарай планын партия организастыгы-биле кылган.

Дүжүт ажаап алымшыкны — чер-чер Советтеринге, оларын көдээ

ажыл-агый органнарынга, бистиң бүгү хөй-иништинге шийтирил-гил шылгалда болур. Амгы үе болза кө-дээ ажил-агыйда эң харыскалы-гы үе. Ам бисте ситен кезиндези, мал чөмөрини сийластары чоруп ту-рун. Кам-ла хонгаш, дүжүт ажаап алымшыкын түлүктөр. Мынчанга дүжүтү чидир чокка ажаап алыр төлөөдө бедизкелиге четпестерин доп-доран чайладыр херек. Бо чу-гула ажилга бүгү-ле чүдүдери би-чии үрүмкестерге чедир хынал көр-ген, чедир кылган турар укурт.

Чер-черин хөй-хөй Советтер дүжүт ажаап алымшыкына бедизке-ли сессияларга, куускомнарны куурдаларына чуугаажап, боттук хемчеглерин айтып турар. Ол эки-ле харын. Иччагааш-даа кол чү-ве хураалга чуугаажап эвес, а дүжүтүн салым хууун шийтирил-ген турар черлерге — колхозтарга, совхозтарга организастыг ажил бо-лур.

Хөй-хөй көдээ Советтер дүжүт дээш нити демиселге боттарынын ээлээр черин тодарадып турар. Олар колхозтарга болгаш совхозтарга практиктиг дуузын көргүзүрүнүн планын чогадып, чуугаажап, кол-хозчу бригадаларын дүжүт ажаап алымшыкына бедизкели хынал депутаттар рейдлерин организаст-тап, идрөөн четпестерин чайла-мырын хемчеглерин ол-ла черинге ал турар.

Дүжүт ажаап алымшыкын чорударына Советтерин дуулашчызын улам-на дээштинг болдурар төлөөдө, ховуда ажаадып тургалар ол сатын салымшыкын үргүлчү көрүп, бил-ли турар кылдыр ажилды органи-заастаар херек. Бо ажил-херекке ке-дөөн култура-чырымын алап чер-лери — клубтар, библио-текалар, көжөр кинозал удуз ролду ойнар. Бригадаларда, хову тургал-дарында ажаадып тургаларын културлук хандырылганын култур-а-чырымын алап чер-лери органи-заастаар дуулашканы.

Ховуда ажаадып тургаларга са-дымын, ийниги чөмөкчелерге чер-лери, эмгелге хандырылганын органи-заастаары, таарымчалыг чурт-тага байдалын тургузырычы удуз икчөөн селдинг турар укурт. Бо бүгүнү эки организастаары көдээ Советтерден удуз-биле ха-маржыр. Чүге дие хандырылганы бо бүгү черлери Советтерин удуздулашкы-биле болгаш хыналды-зы-биле ажаадып турар. Советтер-нин бүгү депутаттары, доктаамал комиссиялары, хөй-иниш шугу-муну ажаадып турар бот-тымын органи-заастаар боттарынын бүгү күжүн, чогадыкчы аргаларын дү-жүт ажаап алымшыкыныч болгаш тарза бедизкелине шүүт угаанды-р укурт.

Күрүнге тарза садар талазы-биле колхозтарын болгаш совхозтарын бедик хуууштарын кууседиринге чер-чер Советтери массаларын эу-дур организастыгы болур хуууш-теги. Мал ажилын продукттары бүдүрер болгаш күрүнге садар талазы-биле бирги чартык чылдыг бедизиништерин улам быжылаа-мын, малга ажилыг чөм-сууру тургузарын, дүжүт ажаап алым-шыкын, күрүнге тарза садар бедик хуууштерин бедизинин кууседир республиканын бүгү партия, совет органнарынын, көдээ ажил-агыйн ажил-ишчилерин адалдыг ху-ууштарын болур.

АЛДАРЛЫ-БИЛЕ КҮҮСЕДИР

Чөвүлөл хуралдан негелделер

Август 8-те Кызыл хоорайга де-вискээр айы-биле колхоз-совхоз буудуругенин Кызыл эргелелин удузтур ажаадыкчыларын, СЭКП райкомнарын бирги секретары-нын болгаш райкуускомнар дар-галарын оперативтиг чөвүлөл ху-ралы болуп эрткен. Хуралды ажи-лынга СЭКП обкомунун бирги сек-ретары эш С. М. Тома, республиканын Министрлер Чөвүлелин даргазы эш М. К. Мендеев болгаш эске-даа удузтур ажаадыкчылар киришкен.

Мал чөмөринин бедизкелиг болгаш дүжүт ажаап алымшыкы-на бедизкелиг чоруп турарын дугайында, күрүнге элт, сүт, дүк болгаш тарза садар талазы-биле соци-алисттиг хуууштарын кууседир дугайында СЭКП-ниң Танды райко-мунун бирги секретары эш М. Су-хачев бир дугада сөс алган. Район август 6-га чедир ситен бе-леткелин планын чүтлө 13,2 хуу күсүктөөн. Оон чылдаганы ситен кезиндези организастыг эвес эге-ленинде болгаш күш-ажылдын са-гылга-чурунун кошкак турганын-да. Райком чер-черге төлөөдери чорутканы, партия хуууштарын чу-гаадашкан соонда ситен бедизке-лиг темпни мурункудундан дү-гөдөн. Силос салымшыкын планын район кууруза-биле кууседир аралгы. Иччагааш-даа кууруза ажаар комбайннар чүтлө 60 хууу септеттинген.

Районда дүжүтүн байдалы эрткен чылдагыны-биле дөмөй болгаш үш-мун гектар ажаар тараны кезип ки-рер апарган. Ындыг турбуже тарза комбайннарны ам-даа 50 комбай-нерлер, 100 ажыг трактористтер чө-пөй турар. Бо чылын Танды район куурузын шыгжамырынга 3 мил-лион 120 муң пуд азы планда кө-ргөндөн 500 муң пуд хөй таарызы уруп шыдаар.

Танды район мал ажилын про-дуктуларын күрүнге садар хуууш-тарын кууседир талазы-биле хо-жуду турарын, ылангыч элти чууге 34,6 хуу күсүктөөн эш Сухачев минин чуугааган. Колхозтарга, совхозтарга хүн бүртүнү бүдүрүлгө ха-рыскалыгы, удузтулга болгаш кон-троль талазы-биле бодунун ажилы-ны ам-даа ийниге киредей турары дээш эш Сухачев Кызыл эргеле-лин адрезинге шүүтүлгөдү кыл-ган.

Бо чуугаа ажаадыр үзүндө пар-тиянын организастыг болгаш поли-тмассалыг ажилын талазы-биле эш Сухачевту чуве чуугаадаш-ты барганы хуууштарын киржикчилерин септиклинге четпөөн.

— Август 6-га чедир Каа-Хем район ситен бедизкелин планын 15,8 хуу, сиюстүтү—чүтлө 3,2 хуу күсүктөөн. Оон чылдаганы эш Су-хачевту маада чуугааганы ышкан, эгелдери тура удуз күненинги сыйбайн, ам-чаа хөдөлүп ту-румынста болур—деп, СЭКП райко-мунун бирги секретары эш А. Ара-чаа чуугааган чорда,—чеже кол ка-дыры-биле ситен кезип турар силер?—деп, эш Тока айтырарга, оратор ону харылап шыдааган. Мо-ну эш Сухачев база харылааган.

Чамдык колхозтар таарызы кезип эгелей берген турда-ла районда ком-байннар септелген ам-даа дооуз-баанын, 60 жатканын чүтлө 21-ри белен болганын, 15 комбайнерлер четпейн эш Аракчаа болгаш шү-гүмчүлетишмишкан, районда бо чы-лын дүжүт чаагай, күрүнге 23.420 тонна тарза садар хуууштарын 25.000 тонна чедирер бис, дүжүт ажаап алымшыкынын дугайында беш колхозка партия хуууштарын эрти-рип, агитаторларын төмүлгөн, ам-дөт колхозка партия хуууштарын эртирери аркан деп чуугааган.

Август 5-ке чедир Току район силос салымшыкын планын 71,5 хуу, ситенин—34,7 хуу күс-үктөөн болгаш сиюстүтү август 25-те, бөдүн чөмөр бедизкелин сентябрь 1-де бүрүн кууседир болурун пар-тия райкомунун бирги секретары эш М. Шаппалай дыңнаткан.

Току район мал ажилын про-дуктуларын күрүнге садарын

панын аракта чедир куусейин турар, ылангыч инектерин сүдү нитида турганын да, кызы-рылган. Ындыг турда-ла саар инек-терин амга чедир, эленка-биле чөм-гөдөр хөмчөр алдынаан. Район бо чылын 600 ажыг гектар тарылга-дыт, оон иштинде арбай шүүт бы-жыл болур апарган.

Будурулге эргелелин начальни-ги эш Н. Нуденко сөс алган. Кызыл эргелелин хамзаарышкан район нарынч тарза култураларын 70 хуу хирезин анылап ажаап алыр көрдүтүп турар, манза 350 хире артегат ажилдаар, иччагааш-даа чокдак сымтыг тараларын дөрт кескени дээр. Ажаап алымшыкы эгелей берген турда-ла бо зонаын районнарында 197 комбайн септе-лгенге турбушаан, ылангыч кол та-раалда районнар болур Танды биле Каа-Хемде хөй комбайннар белен эвес, механизатор кадрлар чедим-пес.

Чочак-таараны кезерин каш хо-ну озаадыкчыларын оон чиди-рин улуг болуп турар. «Өк» совхоз ону барык ийи хүн озаадып кескен. Каа-Хемде «Совет Тыва» колхозче чочак-таара кезиндези башкарып боор-биле кол агроному болгаш инженерин чоруттувус. «Көк-Тей» совхозта чочак-таараны бастыраар оон чөмөр уруп турар чорукту да-рыи эдери чууга. Тес-Хем районда кууруза кезиндези эгелдөөн, эске районнар куурузуны болгаш тары-мал тоорукту, эленканы кезип эге-лесе чогут.

Мал ажилын продуктуларын күрүнге садарын ийи айда план-график куусетинизин, рай-он бургузунге эргелелин бөлүк тусай эртемчилерин чорутканын, мал тарып бооздыр ажилдын хождуп турарын болгаш азын, те-вени тырттар күшке ажилдарын чуугааган эш Нуденко база чууга-лаан.

Тараа-продуктулар эргелелин начальниги эш Д. Деев чаа дүжүт-тү таарызын хуууш алырынга эр-гелелин бедизкелин чуугааган. Кы-зылдын сайгырга баазында 25 тонна чүткүч чагыс-туга деңизээр дененин тургускан, машинанын ха-разын соонда эвес, ийинде төг-дөр кылдыр автокөдүрүчүү эде-дерин, Кызылдан аныкта. Туралды, Бай-Хаакта, Каа-Хемини Ажикта тарза хүлөп алыр черлерде меха-низм күжү-биле салгын касыр ар-ганы тургускан. Ындыг болза-даа туунгуз хождуп турганын 25 муң тонна тарза кирер 6 сыйда бо чы-лы ажилга кирбес, ылангыч түдүт трезиниң түдүт бригаданы кон-чүт шүшпөн ажилдап, бир сыйда-тың чулге ханзын дооскан.

Эрткен чылдарда ышкан машина-ларын куурузын эки дерип ала-баанын, оруктары септелдөөн, брезент чорудан орук дургаар хөй тарза төгөр, бо дугайында чо-лаачыларга материалдыг харыска-ганы оонавас, депилдөөн тарза чү-дүр чоруктарын соксыдыр херек деп эш Деев саналдаан.

Чөн таламы зона талазы-биле СЭКП обкомунун партбюро эш С. Шукнин республикада эң улуг таралган «Тилдиге» совхозту ажилында четпестерин чуугааган. Хамык таараны селшкитер чокка чаштырганын тараларын ара-зында курут черлер эмгекчө, оор-галаашкы чокка тарытынган шөл барык чок. Чикек-биле алырга муң тонна кире таараны оон ап болур турган. Хову тургаларында чакы-тарылга соонда кол дөбөөн: соңгалар бузук, чугайлаттырмаан, кунжалар белен эвес, бок-сак аштыгымнаан. Совхозта ситен бедизкели организ-астыг чөк чоруп турар.

6 бригадалыг, 33 муң га тарал-дыг, барык Каа-Хем район-биле деп-нежир совхоз болур. Мынчанга өлөк ийнегилерин салыры чууга. Ам үеде совхозтун ишти ажилы кон-каан, оон директору эш Алымов шөлөзүнүн хуууштарын эртиргени-биле кады ийи ай ажыг үеде ажил-дааган.

Кол сорулга болза чон-биле ажи-дары, партия эге организастыгы-нын ролун бедизери, тускай эртем-чилерин чер-черге практиктиг ду-ктууларын күрүнге садарын

да көргүзери, оларын харыскалы-гын болгаш ролун бедизери болур.

—СЭКП ТН-нын март пленумун соонда хоорайдан 70 хире механиз-атор болуп түздөп кижилер бот-тарың күзели-биле көдээ ажил-агыйже чоруткан. Ам комбайнерлер, трактористтер болур 74 киж бар, оларын ажаап алымшыкыне чорудар. Оон ылай бистен механизаторлар кордаан ажим чок. Оон аныгда хөй чолачылар база ажилдаар болгаш ийи муң ажыг кижини ажаап алымшыкыне чоруду болурунун чөмөрлөк алыг бис. Кол чүтө—колхозтарга, совхозтарга барган ки-жилерин азы-чөм, оран-суур бол-гаш културлук хандырылганынче салгын салыры болур—деп, СЭКП Кызыл хооркомунун бирги секрета-ры эш П. Исеева саналыга чууга-лаан.

Дараазында СЭКП-нин Тес-Хем райкомунун бирги секретары эш

М. Кызыл-оол информация кылган.

Район күрүнге сүт садарын чыл планын 70 хуу күсүктөөн. «Чоду-с» колхоз сүт планын сентябрь 1-де, эскедер ол айын 15-те кү-дөдөр дөмө ажилдап турар. Район күрүнге дүк садарын чыл пла-нын 3 тоннаны ажаар саткан, ам-даа ийи тоннаны садар. Мал чөм-өринин бедизкелине хождуаш-кынын эдери-биле бригадаларын күжүн негезип, 45 ховуларын ситен бедизкелине кирген. Районда куурузанын үнүжү чаагай болгаш силос салымшыкынын планын чү-лө кууруза-биле күсүктөдир аралгы.

СЭКП обкомунун көдээ ажил-агый кидизинин эргелелин эш Н. Ион-гар саналыга дүжүт ажаап алым-шыкына бедизкелине хождуашкынын чуугааган. Бо зонада барык ийи чүс чыгач комбайннар ам-даа септетти-мдөөн. Танды, Каа-Хем болгаш эске-

даа районнар бар комбайннар септеп албайн турган-да чаа ком-байннар берир деп негедөе салы-рыга өйлөкчү турарын шын эвес. Жаткалар, таараны арытпаар, кур-гандыр механизатор, эске-даа чөмө-херексидер болгаш скарлар белен эвес. Силос ажаар комбайннар чүтлө 50 хууу септеттинген. «Ме-жегей» совхозта үш муң га таараны анылап ажаар өйү келген турда-ла кезиндези эгелдөөн.

Мал чөмөринин бедизкелин дүжүт ажаап алымшыкы-биле катал уламчылаар апарган төлөөдө, бүгү күштерин мобилизаастары чууга.

Чөвүлөл хуралга шүүтү 18 киж санал берип чуве чуугааган. Уура-дың төнтүзүндө СЭКП обкомунун бирги секретары эш С. М. Тома эң чуугаа ажил-агыйже сорулгаары хуууштарын киржикчилерин киче-гейин хаара түдүп, бо айтырлар-ын түднөп чуугааган.

Эш ТОКАНЫН чуугаазындан

Бистиң республиканын шөдөрлө-дө тарза култураларын, таара-бын култураларын, кууруза-нын поган массалыг байлак ду-жуу — колхозчуларын болгаш совхозтар ажилчыларын чүт-күдүт күш-ажылдын ачымында түнели — быжыл турар. Каа-Хем, Танды, Улуг-Хем, Чөөн-Хемчик рай-оннарын ажил-агыйларында, «Тилдиге», «Революциянын чал-бымы», «Большевик» колхозтар-да, «Найраал», «Элегес» совхоз-тарда дүжүт дүк чаагай болуп турар. Бо чедикшикнин үндөйин шын агротехника болур. Ол агро-техника болза агаар-бойусу эң таа-рымча чок байдалдарда бенин эки дүжүтү алырын агаргын берип турар. Ол дугайын эш Н. С. Хручев Калинин көдөөгө болган минитинге човетка чаа чуугааган турган, чаа күш-биле демделгөн.

Калиновкачыл бедик дүжүттери ал турар деп ол демделгөн. «Бир эвес силер ам ынды дүжүтү ап бо-лур болууза улам ылай хөдөлү херек. Ону канчан кылдыр? Хөр-зүнү ажилдап кылдырың эң сайыраңгай аргаларын, органикти-даа база минералдыг-даа чөмөш-чидилерин билдинг ажилдары-ны, таараны эки чаштыгарынын, эң шын таралга эдечтирилгелерин күсели-биле, эң кол чүве үрөштерин шынардын күсели-биле дүжүттери бедизер херек»—деп, эш Хручев чуугааган.

Бисте дык хөй ажил-агыйлар-ын удузтуучулар боттары агро-номнар хирезинде-ле (штер Алымов, Глозов, Гудков, Хоостов) чакы та-рылгага, тарылгаларын ажаар үеде амгы үеин агротехниканын негелдери, чер ажилында корук-чуруму тургузар дугайында СЭКП ТН-нын март пленумунун айтмыш-кынын багыт салгын келгенер. Бо болгаш эске-даа чамдык ажил-агыйларга куурузаны аажок бөд-өлтөгөн черлерге анза арга-биле та-рып олутуп каан, оон соонда ажи-дап кылмышкын чорутпай, дүжүт-тү дурдун болгаш ийниги мал ажилында быжыг чөм-суур тургу-зарга айымды таварыштырган. «Революциянын чалбыны» колхоз-та куурузаны бок үшү, пирей, «эленка» үлөй берген, а кууруза-да бок аажок тарымкы болуп турар. «Көк-Тей», «Мехегей», «Тилдиге», «Улуг-Хем» совхозтарга, «Күш-ажылдын хосту», «Чодура» кол-хозтарга чакы тарылга шынар чок, агротехниканын улуг хандыкынын ажилында чоруттуган, таара-ны чаштыгарын нормалын куу-лаштып турган, эки ооргаларын ар-тырып, черин алдарынын хамы-зын таарыштырып турган, черин дескилдештерин чорутпаан, ол ыш-кан «Сүт-Хем» совхоз суггарыга соонда суггарыга буталарын дески-леп, багай ажилдап кылмышкын болгаш бок үнүштер-биле демисел чорутууларын түнелдери Ажикта болгаш Саргалда, Шамбалыда, Че-дере болгаш Уруг-Ондарга тарза-да бок үнүш, чашпан, пирей-биле дөмө алырлар болган ол таралар бөге азыр-биле хандырылган. Ды-ка хөй черлерде тарылгаларын кыдылары чүтлө алдырттымаан эвес, харын оларын доландыр кестин-мдөөн чаарын, черик хендир болгаш эске-даа бок үнүштер кара-тууразын да үнүп, бодунун үрөштерин чер савай таралдып, тарза шөдөрүн бөк-тадырып турар. Райкомнар болгаш райкуускомнар, бүдүрүлгө эргеле-дерин тускай эртемчилери бай-далды эдер болгаш чаштыгарын улам ылай хандытпас дөм бүгү хемчеглерин алыр укурт.

Бүгү-ле районнарда таралар мас-салыг кезинде эгелеп болур кыл-дыр быжа берген. Тарааларын ажаап алырын чок аргамз анылап ажаар арга дээрин ам бүгү кижилер билер болгай. Ам тарааларын кези-рилге, таралар сүт-быштак чөм-жыттыг турарын мырнай эге-лине тавычаларын тургузырычы эгелеп кирер херек. Оон-биле кады механизаторлар ортузунга харыс-салга чок чорукту, а о ышкан дү-жүтүн чидирин болдурар чорукту болдурбас дөм таараны тавычалай кестирген кижини оңу болдурүп басты-рар кылдыр ажилды ыччаар органи-заастары чууга. Чүгө чамдык участоктарга, багай агротехниканын уржу-биле чавыс, тарымкы тарза үнгөн черлерге таараны дөрт кести-

рер херек. Таараны кестиреринин аргазынын болгаш хуууштарын дугайында айтырынын чууге агро-ном кижини шийтирилээр укурт. Чүгө дээрге эске кым-даа эвес, агро-ном кижини шөдөргө агротехник-тиг чурттарынын салымынч тала-зы-биле бүрүн эргелиг болур бо-лгаш.

Харыскалы чок чорукту болдур-базы-биле эвено системаны ажил-дап, таараларын кестирерин, бөдү-рүп бастырып бөлүк-бөлүк арга-биле чорудары чууга. Ол система болза күш-ажылды, техниктиг хан-дырылганы, механизаторларын ма-териалдыг амчылдап-чуртталганы хандырып болгаш автотранспору ажилдарын элөөн эки организаст-таар арганы берип турар.

Шаңдарын, шыныгыл серилерин, куургалды болгаш тарза арыгаар ажил-агыйларын, холдун түрмөк чөмөш-херексидерин, тарза чүдү-рүкчүлөрүн, азы транспортун бедиз-кери дүжүт ажаап алымшы-кына чуугаа укур-дуулаш. Бо бүгү ажаап алымшыкынын чедик-шинерин шийтирилээр.

Ындыг болза-даа эң-не кол чүве болза масса-политиктиг ажилды эки организастаары, тарза кезиндези, мал чөмөринин бедизкелине, шөд-дөргө болгаш фермаларда ажилдап турар кижилерин амчылдап байда-лынын дугайында салгын салыры бо-лур.

Тыва АССР бо чылын план 50-лар күрүнге 6, 4 миллион пуд та-рааны садар укурт. Колхозчулар, совхозтар ажилчылары, ажил-агыйларын, районнар организасты-гарын болгаш буудуруге эргеле-дерин удузтуучулар боттарынын куургаларын четче ажилдарын шийтирилгөн, иччагааш республи-ка күрүнө шыгжамырынга 7,9 миллион пуд таараны уура деп хүлээлге ал-ган. Оон аныгда Тыванын ажилчы чоннары бистер күрүнге 17.850 тонна эгити, 17.000 тонна сүтү болгаш 1850 тонна дүкү күрүнге садар деп социалисттиг хуууштарын боттарыныска алганымыс билинтер болгай. Төрөөн чурттуң мурунга ол бедик хүлээлгелерин кууседирине район, ажил-агый, эвено, ферма ба-за ажил-иштин бодунун хууушун кангын салымшыкын киярып ту-рун кезинде ажил-иштин бүрүзү билер укурт. Дык хөй колхозчу-лар, совхозтар ажилчыларын бот-тарынын тодарай сорулгаарын билбес болгаш оон укурдунда ала-чаагарааашкынын ызуу-биле ажаадып турарын хыналдары көр-гүзүп турар. Чамдык черлерде мо-билизаакты кылгырлар чок, ча-рылгы дөмөтиг чоруу база чок бо-луп турар. Чикээ, «Найраал» сов-хозта механизатор-комбайнер бо-лудун комбайныга бугулар ажилды нормалын билбес болгаш кангын-даа хүлээлге албаан, «Сүт-Хем» сов-хозтун Манчурек деп черде саанчы-ны чеди айлар дургузунда бодунун ажилынын түнелдери болгаш бо-лудун хүлээлгенин билбес болган. Агитаторларын беседаларын, плакаттарын, диаграммаларын, дык солундарын аргазы-биле бистиң хүлээлгелерин ажил-иш-чи бүрүзүгө чедирер болгаш түн-нелдери он хонук санында үнүдү-рери, хүлээлгелер канчалар куусет-тинил турары, эки түнелдер кан-дыг аргалар-биле чедип адынын турарын, четпес чүдүлөр чүдө болуп турары дээрин дыңдадып турары эргежок чууга.

Сөүлү үеде чамдык черлерде пар-тия, комсомол болгаш профсоюз организастыгынын ажилы дендик кошкан, ол болза чамдыкта ийни, эңкейгей шийтирилер хевирлиг болуп

турар. Каа-Хем районун «Комму-низмге орук» колхозта масса-поли-тиктиг ажил партия организасты-нын секретары шөлөзөп чорук баарга база-ла каныкпады берген: хана солун үмөйи, көргүзүп сам-бырамы чаартымайн турар, лоуу-нар эргилер оңа берген, ситен кезиндези болгаш ажаап алым-шыкына чорудар массалыг ажилын планы, көдээ ажил-агый техника-нын септеринин графика болгаш кангын-даа социалисттиг чарык чок. Мынчанга ол чорук колхозтук ажил-агый херектерин багай сал-дарын чедирген. Ол колхоз мал чөм-өринин бедизкелин багай чорудуп, мал ажилын продуктуларын бүдү-реринин планын күсүктөйин турар.

Коммунистер — хоорай чагырга хуралдарынын депутаттары

ТОНИО. (СЭТА). «Ахазата» солунун дымчалды турары болза: эрге-чагырганын чор-чор органына сөгулдэлге япон коммунистер чедикширинин чедип ал турар. Танабэ хоорайда (Вакаяма префектура) хоорай хуралынын депутаттыг коммунист Фусае Масага — Япониянын коммунист партиясынын район комитетинин даргазы — сөгултүрүгөн. Япониянын коммунист партиясынын район комитетинин даргазы — сөгултүрүгөн. Япониянын коммунист партиясынын район комитетинин даргазы — сөгултүрүгөн. Япониянын коммунист партиясынын район комитетинин даргазы — сөгултүрүгөн.

АЛЖИРДЕ БАЙДАЛГА

Чаңгыс эптиң үнденинин тургузар

ПАРИЖ. (СЭТА). АФП агенттигидеги корреспондентинин Алжирден хабарлашына-биле алырга, Алжирдин коммунист партиясынын парала

АЛЖИР РЕСПУБЛИКАНЫН ТҮР ЧАЗААНЫН ДЫНАДЫ

АЛЖИР. (СЭТА). Алжир Республиканын түр чазанын канцеляриясы чоокта чаа дымчалдыгын паралап турары болза: «Алжир Республиканын түр чазанын мындагы чедир ажылап келген бүгүн эргезин ам Алжирдин Национал хосталга фронтунун политиктиг бюрону боттандырар».

Моон-биле кады дымчалдыга дем-делген турары болза түр чазанын турары алжир революциянын Национал Чөвүленин элечегин хурал болууге чедир үргүлчүлөр. Ол хурал бо чылдын сентябрыда болур деп турар.

Сөөк-язы ылгаарларнын туразында аажылалы

ЛОНДОН. (СЭТА). Англиянын Дал-хоорайында сөөк-язы ылгаарларнын үлгүлөп турар корум-чурм чок чоруктары каш хунеринин дурсуунда уааштыр үргүлчүлөп келген. Августун 1 болган 2-де полициянын күштелгери танылалары ыттарын чоруп турган, хоорайнын өңүг кептир чонунга уду кара-туразында аажылады үлгүлөп белекенип турган калчаараан бол-дук хулганнары таралып сымыр-ган. 58 кижини тууду хоруттаан. Оларнын иштинен 10 кижини бир чылдан алды айга чедир кара-бажыга олутуру-биле суд шийткен.

Судка полициянын начальниги хоорайнын төп районуна кезеж чоруп болбас ужуругу дээрин хама-тыларга баш уур сагындырган.

Ужун миллион поляктар кален-дарыда июль 22-инч хунун байыр-лаңгыг кылы ө-биле демелген. Он сес чыл мурунда, ол хун Совет Армиянын болган Польша. Шерия-нин немец электерлерден хостаны хоорайларга болган суурларга, ба-жынарын халаларына Польша-нын национал-хосталга комитетинин угуулазынын улуг хуудустары кес-түп келтирилген турган. Он сестери помещиктерин черин — тарачы-нарга, фабрикалары — ажычын-нарга дамчыларын чарлаан. Он доку-мент Польша курунуна 1000 чыл төөгүзүгө чаа ө-чаданы ажиткан, бистин уаустун социалистг чар-тылгаларын орустарыгче кирери-нин эгезин салган.

Польшанын катап төртүтүнгени-нин байырлазынын үзүнизе эркен чылдар дурсуунда он экономика болган културга жогдуудеице че-дикширинини түшүп үндүрери кай-гамчык эки чачыл болу берген. Ча-заа болушкунуар муруну чарыны-да эркен өркүч хаз көрүтүр өөрү-чү. 1944—1945 чылдарын сактып көрүлгөдөр, Польша мынча урегел-ге турган. Дайын болган немец эже-лешкенин тездеи оон чуртакчы бу-рутүчү бештик бири өгөн. Ол үеде, чижээлээрге, Великбританиянын шер-иктиги бир туулан өрүдөйин турда Польшанын национал өчүтү-нүн 40 хууун урегел каан.

Марксисч-ленинчи партиянын уаутууга-биле ажычыннар бот-тарынын холугна фабрикалары, а күп-ажычын тарачылар — черин ап турар урегелде олар болза барын-така чуртарын шийикшин төп-теринге күтүккен шийик реакция-нын таазадан калып-чидиг ууру-лениншикта таварышкылар. Ол дөргө калып-берге чылдар болган, ыччазажох хосталган ажычын чон-нарын күдү болган чаа шийикте тургууун тургузарын херон олар-нын түзүн чорон соруз кирипкани-нин бүтү-де чедикширинини. Польша улустун бүтү-де тилелгелери-нин үнденин болган.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

«Хиросимага Америка үүлгедиг кылган»

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). 1945 чылдын август 6-да америк шериг-агаар күш-теринин Хиросиманы халаптыг атом-нуг бомбалашынын база бир чыл ө-биле холбаштыр массалыг чыскаал август 7-де ында болган.

Барык бир километр черге шөйү-ген чыскаалчыларын аажок хай-колонназы «Хиросимага Америка үүлгедиг кылган». «Хиросиманын катаптарын болдурбас». «Идрозут шенелдерин чорутуу». «Тайбыл — бистин кара чалгыс камгалашы» деп кийгыргылыг ийи муң ажыг лозуннарын туудуп алган чоруп тур-ган.

Чыскаалчыларын чылганмы Каттышкан Национал Организа-циянын шөүгө аратанзыг америк бомбалашыгга удуулашышкынын база Хиросиманын болган Нагасаки-нин чурттакчылары-биле эп-сеткил каттыштыргалазынын митингинин организастан. Кижилерге удуу бу-жар чепсекти ажылаан делегейде кара чалгыс турт Америка дээш, мы-ландыг салгыс-сеткилдиг дугайын ораторлар чугаалап турганнар. 17 чылдын мурунунда камгалап чок чус-тус муң херэженинни, кырганар-нын болган урууларын ууткал чок кылган «угаагылап чок болган ха-лаптыг үүлгедиг» дээш Каттышкан Штаттарын чазан олар буруу шаан турганнар. А шөдүн өске тала-зыга напичси партиянын Нью-Йорк салбырын илететтери полиция-нын чөлшөредин сугаар митин-гиге удуулашышкынын организа-тааннар. Олар тайбынны негеп ту-

Уш миллион тонна прокат

ВАРШАВА. (СЭТА). Металлургия заводтары бо чылдын уш миллион тонна прокаты үндүргөн дээрин ПАП агенттиге дымчаткан. Бо бол-за эркен чылды ө-үзүнден ба-рык 400 муң тонна хай, 1938 чыл-дындын барык уш катан ажыг бо-луп турар. Бо чылмы Польшанын металлургия заводтары курунне 5 миллион тонна ажыг прокаты бээр.

Бүдүрүлгенин сүзүлгө-биле чер-гелештир продукциянын шынары экижи, ассортментин калбарып турар.

КУБА РЕСПУБЛИКАДА

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

Чурукта: Куба Республикада бүдүрүп база социалистг чурттардан эккеп турар көдөзө ажыл-агый машиналары.

Фото Преса-Латина—СЭТА-нын.

КУБА РЕСПУБЛИКА. Чыл бүрүдө болур көдөзө ажыл-агый делгелгези Гаванага чоокта чаа ажыттыгын. Ону аграр реформанын Национал институту организастан. Делгелге Кубанын көдөзө ажыл-агыйнын ажылчы чон-

нарын чедикширинин көргүзүп турар.

КЫЛЫМАЛ ӨЛҮК

МОСКВА ОБЛАСТЬ. Илан-геевскиде Ф.З. Дзержинский иттыг аргы фабриказы ады-чуртун чиз-эдинген кылмыал өлүктү бүдүрерин чедикши-ниг ишгээдип алган. Бүдү-рүлгөдө бедик бүдүрүчүлүг чаа дерилгени тургускан, ол дерилге аян-бүрү өңүг бо-лгош хемчээлдиг өлүктү бүдү-рер аргын берип турар. Фаб-риканын кылмыал өлүктөн кылган кылмыалары садып алычкыларнын улуг сонугура-лын болдуруп турар.

ЧУРУКТА: кылмыал өлү-гү бүдүрүлгө чегинде. СЭТА-нын фотохрониказы.

СУД ЗАЛЫНДАН

МАЛИНОВКАГА ҮҮЛГЕДИГ

Бий-Хем районун Малиновка суурга үш анык оол—Андрей Дор-жукый, Тютюш Биче-оол биле Тю-люш Март-оол (ийи акышкылар) оларнын келгенин баштайгы хун-неринде-де тус черин чурттакчы-ларынга коргунчут байдал тургус-туган. Олар арага хижикеш-де «Өк» совхозтун ында фермазына кылмып турган ажылын каап, суу-рун кезидир чоруп, тургунда аажылап чоруп бээр. Оларга элчөк болган кижилерин эттеп-сатар. Дин-гак Чалзатпа, Монгуш Чингиз бол-ган эскелер-даа оларга эттекен-нер. Олар чоруг, сода кылмып, ки-жилерин каагар, бак сөглөр тур-ганнар.

— Улуг-Хемден келген эржи-мизчилер кичээр хүдөп алыр чүвө бе?—деп олар алгыржылар.

Дуржуктарын элчир чоранын чурттакчылар көрүп каап-да ба-жынарынча чаштынып, мынча деп сагындыржылар:

— Кичээнер! Олар ам база тендиейин үнүп кээп-тирлер.

Совет Армиянын хүрээленин-ге эки солдат болуп быжыккан, ком-мунист күш-ажылын шалыччы Александр Шаганмай ол суурга че-дик келбөө болза, калчаараан со-даачылар амга чедир-де дуржуктан-мышаан турар чадаас. Ол чедир кедирге, ол содаачыларын дуга-йында чугаалар-ла хай болган. Сол-дат ону дымчалып, мынча дээн:

— Оларга коллективтик харым бээр терек. Оларны амдажытпай, ычгылы хемчегер-биле кездер терек.

Мындык чугаа ол дуржуктарга та-арымча чок болган. Олар Шага-майны көр хонун чокталып, ону эттер чыдааган дилеп, өңүк-чөгөзө бодай бергенер. Амдажкан хулганнарын доландыр турар ки-жилер хемчег албайн турда-ла, олар ону ажылааш, ажы-биле туралы-да аажылап турганнар. Оларнын дуржок чоруп чугаалай бөөргө-де олар оожурган болуп алган, ча-жыды-биле сүмөлөжип турганнар.

— Бо солдаттын бакын эттеп-дирбес болза эки боор, өскөни хе-рээне киржип турар амтаан-дыр бо. Моон-биле ону «кичигелезе» чо-

гуур-дур — деп, А. Доржукый чу-гаалап, идинин хончуундан би-жек үштүп келген. Өөрү ону дет-кен. Кенинг бодалып боттандыр-да, олар дунеки үени шийип алган-нар.

Бот-боттарын мактажып турган, баш бурунгар 4 шил водка ара-гы садып алганнар. Ажыг сүскүнү ижи алган, олар боттарынын чап-чыккан ажылын үндүрү-де эге-лешер. Хулганнар дүн ортуунда дугаржап ашактын бажычыне чү-күп киргеш, араатаныг урегдеш-кин кылмып, печканы андара өктөн болган студиянын урегдеш. Өөрү-ге детиккен А. Доржукый бижек-биле бакын ханазын шашыпшаан, мынча деп алгырып турган:

— Шаганмай кайда сен? Корум-чурмун бо-дур, моонну а!

Корткан чурттакчылар оруна-рындан тура халыкшап, ыштык хептери-биле калчаларыне чоруп-каннар. Баштайгы «тиилелгени» олар чедип алган, боттарынын дил-леп чоран кижини сүрүп чоруп-каннар. Егор Базанын бакыны-нын чанынга барган, олар база идерген агадешер. Содаачылар удуу чыткан кижилерин корутуу, бакынар халгалып урег, даш-биле софтаар чара шаап туруп берген-нер. Шимөөн-даш, калча